

Vergeving

Vergeving

WILLEM J. OUWENEEL

Scholten Uitgeverij

© 2025 Scholten Uitgeverij B.V.
info@scholtenuitgeverij.nl
www.scholtenuitgeverij.nl

Ontwerp omslag: Levi Reinds | levireinds.nl
Afbeelding omslag: The Prodigal Son (1618) van Peter Paul Rubens
Opmaak binnenwerk: Gewoon Geertje – gewoongeertje.nl
Drukwerk: Drukcase

ISBN 9789083507323
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, met uitzondering van korte citaten gebruikt in recensies, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Vergeef toch de ongerechtigheid van dit volk
naar de grootte van uw goedheid!*

Numeri 14:19

*Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars hebben vergeven.*

Mattheüs 6:12

Woord vooraf

Ooit moet er een internationale bijeenkomst hebben plaatsgevonden die georganiseerd was door paus Johannes Paulus II. Op die bijeenkomst waren, naar verluidt, vertegenwoordigers van alle godsdiensten uitgenodigd. Op een bepaald moment kreeg elk van die vertegenwoordigers de gelegenheid om in een paar woorden uit te leggen wat volgens hem de kern van zijn godsdienst was. Toen de christen aan de beurt was, sprak deze slechts één woord: 'Vergeving'. De anderen waren even heel stil, want niemand wist iets te zeggen op wat die christen gezegd had. En tegenspreken konden zij hem al helemáál niet. Vergeving speelt inderdaad een wezenlijke rol in de Bijbel, niet alleen in het Nieuwe, maar ook in het Oude Testament (dus de joodse vertegenwoordiger die aanwezig was, had hetzelfde antwoord kunnen geven).

Ik weet niet of ikzelf ook een dergelijk antwoord zou hebben gegeven. Misschien zou ik eerder gezegd hebben: 'Het koninkrijk van God', of iets dergelijks. Toch vind ik het antwoord van die christen bijzonder mooi. Er is niets wat ons zo diep in het hart van God laat kijken als de Goddelijke vergeving. En er is in

veel gevallen niets wat méér van een mens vergt dan een ander vanuit het diepst van zijn hart vergeving te schenken.

Vergissen is menselijk – vergeven is Goddelijk.

Onthoud: andere mensen vergeven is de belangrijkste bijdrage die wijzelf kunnen leveren aan een wereld die tot op de wederkomst van Christus wel nooit volmaakt zal worden, maar die wij in elk geval kunnen proberen iets draaglijker te maken. Een wereld met minder wrok en haat, en met wat meer welwillendheid en genegenheid.

Daar wil ik in dit boekje graag wat over zeggen. Ten eerste om lezers te helpen de Goddelijke vergeving dieper te begrijpen. Ten tweede om lezers te helpen anderen die diepe vergeving te schenken.

Loerik (bij Houten), winter 2024/25
Willem J. Ouweneel

1. Vergeving – wat is het?

*Als U, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat,
Heer, wie kan dan [voor U] bestaan?
Maar bij U is vergeving,
opdat U geëerbiedigd wordt.*

PSALM 130:3-4

Vergeving is voor veel christenen blijkbaar best een lastig onderwerp, zowel inhoudelijk als taalkundig. Dit zijn tenminste een paar dingen die ik in de loop der jaren zo hier en daar heb opgepikt:

1.1 Versprekingen?

(a) *Ik heb het hem wel vergeven, maar vergeten doe ik het nooit!!*
O, zeg ik tegen zo iemand, dan wil je zeker wijzer zijn dan God? Want die zegt: 'Ik zal Mij hun zonden *niet meer herinneren*' (Jer. 31:34). En koning Hizkia zegt: 'U hebt mijn zonden achter uw rug geworpen' (Jes. 38:17). En de profeet Micha zegt: 'U zult al hun zonden in de diepten van de zee werpen' (Mich. 7:19). Door het bloed van Christus zijn de zonden van de gelovigen uit Gods geheugen weggewist.

(b) *'Ik kan je nu nog niet vergeven – ik wil eerst zien of je je leven gebeterd hebt'.*

O ja? Weet je het dan beter dan Petrus, en zelfs beter dan Jezus? Petrus vroeg aan Jezus: 'Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal?' Jezus zei tegen hem: Ik zeg je, niet tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zeven' (Matt. 18:21-22). Petrus ging er dus kennelijk van uit dat hij zijn broeder *onmiddellijk* moest vergeven, ook al viel deze toch elke keer weer in de zonde. En Jezus voegde daaraan toe dat de vergevende persoon dat wel 490 keer moest volhouden (dat was uiteraard figuurlijk bedoeld; zelfs na 490 keer vergeven heb je geen excuus om *niet* meer te vergeven). Met andere woorden: als de zondaar berouw heeft en zijn zonde belijdt – ook ben je er niet eens zeker van of die ander het wel echt meent – dan moet je hem of haar vergeven; je mag geen andere voorwaarden stellen.

(c) *'Ik zou die persoon wel willen vergeven, maar dat kan ik niet, want hij heeft zijn zonde niet tegenover mij beleden'.*

Jawel, dat kun je wel. Als jij in je hart die ander vergeven hebt, kun je die vergeving als het ware inpakken en voor die ander als een geschenk in je hart klaarleggen. Je kunt het cadeautje pas weggeven als die ander zijn zonde(n) oprecht tegenover jou beleden heeft. Maar je kunt het geschenk al wel voor die ander in gereedheid houden! Het enorme belang daarvan is dat er dan tenminste geen wrok en bitterheid meer in je eigen hart is, maar welwillende vergevensgezindheid. Al zou die ander nooit met een belijdenis komen, dan ben jij tenminste innerlijk weer genezen.

(d) *'Oké, we praten er niet meer over. Zand erover. Ik heb die fout van jou uit de boeken gehaald'.*

Nou, als je zo praat, heb je nog niet veel begrepen van wat Bijbelse 'vergeving' is. In de Bijbel is 'vergeving' nooit zoiets als het

afboeken van een schuld die je nog in je boeken hebt staan. ‘Vergeven’ is oneindig veel méér dan een simpele boekhoudkundige handeling. Een boekhouder heeft alleen maar een *pen* nodig. Iemand die vergeeft, heeft een *hart* nodig.

(e) *‘Het is allemaal weg tussen ons – vergeten en vergeten’.*

Ja, dat zeggen mensen vaak gemakkelijk tegen elkaar. Maar zodra er weer enige spanning ontstaat, worden de oude koeien weer uit de sloot gehaald. Alleen al dat spreekwoord over die koeien: kennelijk gebeurt het maar al te vaak! Alsof mensen zeggen: ik vergeef je – tot op je volgende overtreding; dan pak ik die vorige er ook weer bij, om je te laten zien dat je nog niet echt veranderd bent. Heel menselijk. En heel verkeerd.

Wat is dat toch met ons? Waarom is het zo moeilijk om écht te vergeven, dus zodanig dat er ook nooit op het aangerichte kwaad wordt teruggekomen? *Mijn* zonden zijn in *Gods* ogen erger dan alle zonden van de hele wereld in *mijn* ogen zijn. En toch kan God zo radicaal – en ook nog eens zo blijmoedig en welwillend – vergeven dat Hij nooit meer op onze zonden terugkomt. *Wij* mensen hebben een heel wat minder ernstige opvatting omtrent zonden – en toch kunnen wij elkaar zo moeilijk *blijvend* vergeven (om over *blijmoedig* maar te zwijgen...).

1.2 En het volgende kan echt niet

(a) *‘Wat jij mij hebt aangedaan, zal ik je nooit vergeven!’*

O? Nou, dan ziet het er niet best voor je uit! Want de Here Jezus heeft gezegd: ‘... zo zal ook mijn hemelse Vader met jullie doen [namelijk je overhandigen aan de folteraars] als niet ieder van jullie zijn broeder of zuster van harte vergeeft’ (Matt. 18:35; vgl. 6:14-15). Let wel: niet alleen vergeven – het moet ook nog eens uit de grond van je hart gebeuren! In het Onze Vader bidt de bidder om de vergeving van de zonden *op grond van* het feit dat hij- of zichzelf andere mensen vergeving schenkt die tegen hém/

háár gezondigd hebben (Matt. 6:12, 14-15). Wie niet bereid is anderen te vergeven, moet er niet op rekenen dat God hém/háár vergeeft. We komen later nog op die belangrijke gelijkenis in Mattheüs 18 terug (zie § 8.1, 9.1).

(b) *'God heeft mij vergeven, dus jij moet mij ook vergeven!'*, zoals de man tegen een kind zei dat hij seksueel misbruikt had.

Had de man gelijk? Nee. De zondaar heeft geen enkel recht om degene tegenover wie hij gezondigd heeft, te vertellen wat die moet doen: *'Ik heb tegenover jou gezondigd, en nu moet jij mij vergeven'*. Kom nou! Waar haal je het lef vandaan! Trouwens, hoe kan dat slachtoffer echt weten dat de dader vergeving van God heeft ontvangen!? Heeft die dader zijn zonden werkelijk oprecht aan God beleden? Nee, het enige wat de schuldige persoon tegenover het slachtoffer moet doen, is zijn zonde ootmoedig en van harte belijden. En hoe meer dat het slachtoffer voelt dat het 'van harte' gebeurt, des te gemakkelijker (hopen we) zal hij/zij de dader vergeving schenken.

(c) *'Ik heb de zonde die ik tegenover X gedaan heb, al aan God beleden, dus ik hoef die niet ook nog eens aan X te belijden'*.

Helemaal mis. Elke zonde, ook zonde die we tegenover de naaste begaan, is inderdaad zonde tegenover God en moet dus aan Hem beleden worden. Maar de zonde die je tegen de naaste hebt begaan, moet ook aan de naaste worden beleden. De apostel zegt: *'Belijd dus elkaar de zonden'* (Jak. 5:16). Dat 'elkaar' slaat niet op je eventuele biechtvader, maar op degene die het slachtoffer van jouw zonde was.

(d) *'Nou, dan moet je die persoon maar van harte vergeven, hè? Dat staat in de Bijbel!'*

Het is haast niet te geloven, maar dit is wat sommige zogenaamde zielzorgers zeggen tegen een seksueel misbruikt meisje,

dat eindelijk al haar moed bij elkaar heeft geraapt om aan de zielzorger haar verschrikkelijke verhaal te vertellen. De arme jonge vrouw is gebroken, murw geslagen, ingestort. En dan komt de zielzorger die als een van de eerste dingen tegen haar zegt: 'Nou, dan moet je die persoon maar harte vergeven, hè? Dat staat in de Bijbel!'

Tja, er staat nog veel meer in de Bijbel. Zoals hoe God over wrede, harteloze mensen denkt. De zielzorger had haar armen om dat arme meisje moeten slaan en misschien wel een potje met haar moeten janken. Dat meisje heeft veel liefde en begrip en medegevoel nodig – geen preek. En dat proces van liefdevolle begeleiding kan wel weken of maanden doorgaan. Totdat hopelijk ooit, als er al heel wat zorg aan dat meisje is besteed, uiterst voorzichtig de kwestie van de vergeving aan de orde kan komen.

(e) Ooit zei iemand tegen mij: *'Jij hebt mij veel kwaad aangedaan, maar ik heb je dat allemaal vergeven'*.

Oei, een probleem! Ik ben geen heilig boontje, maar ik was me toch werkelijk niet ervan bewust dat ik die persoon enig kwaad had aangedaan. Wat moest ik antwoorden? Als ik gezegd had: 'Ik heb jou helemaal geen kwaad aangedaan', zou die ander vast erg boos zijn geworden. En als ik gezegd had: 'Dank je wel dat je mij hebt vergeven', zou ik indirect een schuld hebben toegegeven die ik helemaal niet tegenover hem had! Wat moest ik dus doen? Ik heb niets gezegd, maar heb die ander in de armen genomen en hem omhelsd. Toen ben ik zonder iets te zeggen weggelopen. Zelfs na al die jaren kan ik ook vandaag niet iets beters bedenken...

1.3 Een paar taalkundige extraatjes

(a) *Zonden belijden, Christus belijden*

Het woord 'belijden' heeft twee heel verschillende betekenissen, ook in de grondtalen. In dit boekje hebben we het vooral

over 'belijden' in de zin van 'je zonden opbiechten'. Maar er is ook een heel andere betekenis, namelijk 'openlijk uitkomen voor (je geloof)'. Zie bijvoorbeeld dit woord van Jezus: 'Ieder die Mij zal belijden voor de mensen, die zal ook Ik belijden voor mijn Vader die in de hemelen is' (Matt. 10:32). 'Voor Mij zal elke knie zich buigen en elke tong zal God belijden' (Rom. 14:11; vgl. Fil. 2:11). 'Grijp het eeuwige leven, waartoe je geroepen bent en de goede belijdenis hebt afgelegd voor vele getuigen (...). Christus Jezus die voor Pontius Pilatus de goede belijdenis betuigd heeft' (1 Tim. 6:12-13). 'Wie belijdt dat Jezus de Zoon van God is, God blijft in hem en hij in God' (1 Joh. 4:15).

(b) Hebreeuws: *chèsed* ('goedheid, lieflijkheid, trouw'; in oudere Bijbelvertalingen: 'goedertierenheid')

Dit Hebreeuwse zelfstandig naamwoord komt verscheidene keren in dit boekje voor; het is verwant met het bijvoeglijk naamwoord *chassid*, dat we kennen in *Chassidim*, de naam van een bekende ultraorthodoxe joodse stroming. Het woord wordt zowel voor God als voor mensen gebruikt; in geval van mensen betekent het woord zoveel als 'vroom, godvrezend'. Men heeft het weleens zo gezegd: de grondbetekenis is zoveel als 'loyaal/loyaliteit'. God is lyaal aan het verbond met zijn volk, en dat toont Hij door goed, vriendelijk, welwillend en trouw zijn beloften aan dit volk na te komen. De mens is lyaal aan het verbond door met vreugde Gods geboden na te komen.

Je kunt de Goddelijke vergeving eigenlijk niet goed begrijpen zonder dit woord *chèsed*. Gods goedheid, vriendelijkheid, welwillendheid en trouw zijn de oneindig rijke bron waaruit Gods vergevingen voortkomen.

(c) 'God vergeven'!?

Een vrouw verloor al heel vroeg haar man, die gruwelijk vermoord werd. Bijna haar leven lang maakte zij God ernstige ver-

wijten over het feit dat Hij dit verschrikkelijke had toegelaten. Toen ze al op leeftijd was, vroeg haar kleinzoon haar of zij ‘God zou kunnen vergeven’. Ik begrijp de vraag uitstekend (en de vrouw heeft gelukkig ook toegestemd), maar eigenlijk kun je dat zo natuurlijk niet zeggen. ‘Vergeven’ veronderstelt *schuld*, en daar kun je bij God nooit van spreken. God maakt geen ‘fouten’ die Hij tegenover mensen zou moeten ‘belijden’, opdat die Hem zouden ‘vergeven’. Wat de kleinzoon had moeten vragen, is ongeveer dit: ‘Oma, mag er een moment komen dat u dat wat u overkomen is, uit Gods hand zult kunnen aannemen?’ Oma moest overtuigd zijn en blijven van Gods liefde, ook al liet Hij soms verschrikkelijke dingen in de levens van gelovigen toe (vgl. o.a. 2 Kor. 11:23-33; 12:7-10). Het leven kan vol ‘waaroms?’ zijn (zie bijv. Ps. 44:24-27; Hab. 1:3, 13) – maar God geeft geen rekenschap van zijn daden. Ooit zullen de ‘waaroms?’ beantwoord worden, maar op aarde moeten wij leren wat Job onder veel lijden tegen zijn vrouw zei: ‘Zouden wij het goede van God aannemen en het kwade niet aannemen?’ (Job 2:10; vgl. Amos 3:6b; Jes. 45:7).

(d) ‘*Pardon!*’ of ‘*Sorry!*’ dit is letterlijk ‘*Vergeef mij!*’

Wat kunnen we toch slordig omspringen met termen die van huis uit zo’n diepe betekenis hebben. Denk maar aan het Engelse *excuse me*, wat letterlijk betekent: ‘Spreek mij vrij van mijn schuld!’ (nog preciezer: ‘Spreek mij vrij van de aanklacht [Latijn: *causa*] die tegen mij is ingebracht’). Aan de ene kant is vergeving een van de Bijbelse termen met de diepst mogelijke inhoud. Aan de andere kant maken we ons er allemaal schuldig aan dat we met onze pardons en sorry’s en *excuse me* deze diepe Bijbelse waarheid onbedoeld in feite een beetje te grabbel gooien (zie daarover ook § 3.3).

En sta mij ook nog deze schoolmeesterlijke opmerkingen toe:

* ‘*Door Gods genade worden wij vergeven*’. ‘Worden wij vergeven’